

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 230 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyalari bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi.....	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakulov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning reflektiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA O'ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXINI O'QITISHNING METODOLOGIK ASOSLARI VA MUAMMOLARI

Norbutoyeva Guzal Abdig'ofurovna
 TDIU, "Ijtimoiy fanlar" kafedrası

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari, mavjud muammolari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Eng yangi tarixni o'qitish jarayoni faqat tarixiy faktlarni bayon etish bilan cheklanmay, balki talabalarda tarixiy tafakkur, tanqidiy fikrlash va fuqarolik ongini shakllantirishga xizmat qiladigan murakkab ta'limiy jarayon sifatida talqin etiladi. Tadqiqotda o'quv mazmunini shakllantirish, o'qitish usullari, tarixiy manbalar bilan ishlash hamda baholash tizimida uchraydigan asosiy metodologik muammolar yoritilgan. Shuningdek, O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitish tajribasi milliy ta'lim amaliyoti nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik tendensiyalar bilan qiyosiy tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: O'zbekistonning eng yangi tarixi, tarix ta'limi, metodologiya, oliy ta'lim, tarixiy tafakkur.

Abstract: The article examines the methodological foundations, existing challenges and modern pedagogical approaches to teaching the newest history of Uzbekistan in higher educational institutions. The teaching of the newest history is interpreted as a complex educational process aimed at developing students' historical thinking, critical reasoning and civic consciousness rather than merely presenting historical facts. The study highlights the main methodological problems related to the formation of educational content, the selection of teaching methods, the use of historical sources and the organization of the assessment system. In addition, the experience of teaching the newest history of Uzbekistan is comparatively analyzed in the context of contemporary educational trends.

Key words: newest history of Uzbekistan, history education, methodology, higher education, historical thinking.

Аннотация: В статье рассматриваются методологические основы, существующие проблемы и современные педагогические подходы к преподаванию новейшей истории Узбекистана в высших учебных заведениях. Преподавание новейшей истории интерпретируется как сложный образовательный процесс, направленный на формирование у студентов исторического мышления, критического анализа и гражданского сознания, не ограничивающийся лишь изложением исторических фактов. Освещаются основные методологические проблемы, возникающие при формировании содержания образования, выборе методов обучения, работе с историческими источниками и организации системы оценки знаний. Кроме того, опыт преподавания новейшей истории Узбекистана анализируется в сравнительном аспекте с современными тенденциями развития образования.

Ключевые слова: новейшая история Узбекистана, историческое образование, методология, высшее образование, историческое мышление.

KIRISH

Oliy ta'lim muassasalarida tarix fanini o'qitish talabalarning ilmiy dunyoqarashi, fuqarolik pozitsiyasi va ijtimoiy mas'uliyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitish masalasi mustaqillik davrida kechgan davlatchilik jarayonlari, ijtimoiy-siyosiy islohotlar va milliy taraqqiyot yo'lini ilmiy asosda anglash nuqtai nazaridan dolzarb hisoblanadi.

Eng yangi tarix hali to'liq yakunlanmagan tarixiy jarayonlarni qamrab olganligi bilan ajralib turadi. Bu esa uni o'qitishda akademik xolislik, ilmiy mas'uliyat va mukammal metodologik yondashuvni talab qiladi. Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishda uchraydigan asosiy metodologik muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi.

O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda asosiy metodik masalalardan biri ta'lim jarayonini mazmunan boyitish bilan birga, talabalarda mustaqil fikrlash va tarixiy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir. Zamonaviy ta'lim sharoitida tarix fanini faqat ma'ruza asosida o'qitish o'z samarasini yo'qotmoqda. Shu bois o'qitish usullari va pedagogik texnikalarni takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Tarix fanining eng yangi bosqichi jamiyat hayotidagi tub o'zgarishlar, davlat mustaqilligi va ijtimoiy munosabatlarning qayta shakllanishi bilan tavsiflanadi. O'zbekiston tarixida bu bosqich mustaqillikka erishish, huquqiy davlat barpo etish, iqtisodiy islohotlar va jamiyatni modernizatsiya qilish jarayonlari bilan bog'liq.

Oliy ta'limda mazkur davrni o'qitish talabalarida tarixiy jarayonlarni tahlil qilish, sabab-oqibat aloqalarini anglash va zamonaviy voqelikka ilmiy yondashish ko'nikmalarini shakllantiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitish masalasi pedagogika va tarixshunoslik sohasida muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda mazkur fanni o'qitishning mazmuni, metodologik asoslari va pedagogik yondashuvlari keng yoritilgan.

Ayrim tadqiqotlarda eng yangi tarixni o'qitishda tarixiy voqealarni ilmiy xolislik asosida tahlil qilish, tarixiy manbalar bilan ishlash hamda talabalarida mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim sharoitida tarix fanini o'qitishda interaktiv usullardan foydalanish, tarixiy hujjatlar tahlili, qiyosiy tarixiy tadqiqotlar va munozara usullarining ahamiyati ta'kidlangan.

Adabiyotlarda qayd etilishicha, eng yangi tarixni o'qitishda darsliklar bilan cheklanib qolmasdan, qonun hujjatlari, arxiv materiallari, rasmiy statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlardan foydalanish talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tarix fanini o'qitish jarayonini tahlil qilishga qaratilgan ilmiy usullardan foydalanildi. Jumladan, tahlil va sintez usullari orqali eng yangi tarixni o'qitishda qo'llaniladigan pedagogik yondashuvlar va metodik usullar o'rganildi.

Shuningdek, qiyosiy tahlil usuli yordamida turli ta'lim tizimlarida tarix fanini o'qitish amaliyoti taqqoslandi. Manbashunoslik usuli asosida tarixiy hujjatlar, qonunlar, statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlar tahlil qilindi. Olingan ma'lumotlar umumlashtirish va tizimlashtirish usullari orqali ilmiy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'quv mazmunini to'g'ri shakllantirish eng asosiy metodologik masalalardan biri hisoblanadi. Dars soatlarining cheklanganligi sharoitida keng tarixiy davrni qamrab olish faktlarning ortiqcha yig'ilishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli o'quv mazmunini shakllantirishda:

- tarixiy izchillikni saqlash;
- asosiy jarayonlar va burilish nuqtalarini ajratib ko'rsatish;
- tahliliy yondashuvga ustuvor ahamiyat berish maqsadga muvofiqdir.

An'anaviy ma'ruza usuli hali ham oliy ta'limda keng qo'llanilmoqda. Biroq eng yangi tarixni o'qitishda interaktiv usullardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi. Jumladan:

- tarixiy hujjatlar tahlili;
- qiyosiy tarixiy tadqiqotlar;
- munozara va bahslarga asoslangan mashg'ulotlar;
- loyiha va mustaqil tadqiqot ishlari talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantiradi.

Eng yangi tarixni o'qitishda manbalar bilan ishlash markaziy o'rin tutadi. Darsliklar bilan cheklanish tarixiy bilimlarning bir yoqlama shakllanishiga sabab bo'ladi. Shu boisdan qonun hujjatlari, arxiv materiallari, rasmiy statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Tarix fanini o'qitishda qo'llaniladigan usullar va pedagogik texnikalar ta'lim jarayonining samaradorligini belgilaydigan muhim omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy oliy ta'lim tizimida tarix fanini o'qitish faqatgina nazariy bilimlarni yetkazish bilan cheklanmasdan, talabalarida tarixiy tafakkur, tanqidiy fikrlash va tahliliy xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilmoqda.

Ma'ruza usuli. An'anaviy ma'ruza usuli tarix fanini o'qitishda hali ham asosiy o'rin tutadi. U tarixiy voqea va jarayonlar haqida tizimli bilim berish imkonini yaratadi. Biroq zamonaviy ta'lim talablari ma'ruzani muammoli va interaktiv shaklda tashkil etishni taqozo etadi. Muammoli ma'ruza usuli orqali talabalar muayyan tarixiy masalalar yuzasidan fikr yuritishga, sabab-oqibat aloqalarini aniqlashga jalb etiladi.

Seminar va amaliy mashg'ulotlar. Seminar mashg'ulotlari talabalarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirib, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lashga xizmat qiladi. Bu jarayonda talabalar tarixiy manbalar, hujjatlar, ilmiy maqolalar va statistik ma'lumotlar bilan ishlash ko'nikmalarini egallaydilar.

Qiyosiy tahlil usuli. Bu usul tarixiy jarayonlarni boshqa mamlakatlar yoki mintaqalar tajribasi bilan taqqoslash orqali o'rganish imkonini beradi. Natijada talabalar umumiy qonuniyatlar va o'ziga xos jihatlarni ajratib ko'rsatish ko'nikmasiga ega bo'ladilar.

Munozara va bahs usullari. Bu usullar talabalarning faolligini oshiradi. Ayniqsa, bahsli va murakkab tarixiy masalalarni muhokama qilish orqali talabalar dalil keltirish, o'z nuqtai nazarini himoya qilish va boshqalar fikrini tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Loyiha va tadqiqot usuli. Mazkur usul talabalarni mustaqil izlanishga, tarixiy ma'lumotlarni tahlil qilishga va ilmiy xulosa chiqarishga o'rgatadi. Loyiha ishlari tarixiy tafakkurni rivojlantirish bilan birga akademik yozish malakasini ham shakllantiradi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida tarix fanini o'qitishda turli pedagogik texnikalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Keys-stadi, tarixiy vaziyatlarni modellashtirish, raqamli ta'lim resurslari, multimedia vositalari va taqdimotlar ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. Ushbu texnikalar talabalarning darsga qiziqishini oshirib, tarixiy bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitish yuqori metodologik tayyorgarlikni talab etuvchi murakkab jarayondir. O'quv mazmunini to'g'ri shakllantirish, zamonaviy o'qitish usullari va pedagogik texnikalarni qo'llash ta'lim sifatini oshirish, talabalarda tarixiy tafakkur va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, eng yangi tarixni ilmiy asosda o'qitish talabalarda tarixiy bilim bilan bir qatorda zamonaviy jamiyatda faol fuqaro sifatida ishtirok etish qobiliyatini ham shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini 2017–2021-yillarda yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF–4947-son Farmoni // <https://lex.uz/docs/-3107036>
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Ismailov N. Oliy ta'limda tarix fanini o'qitishning dolzarb masalalari // Ta'lim va tarbiya, 2020, №4.
4. Abdullayev A., Ergashev B. O'zbekistonning eng yangi tarixi. – Toshkent: Fan, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.